

ÇÜRÜK DİŞLERİN KÖPRÜ AYAĞI OLARAK KULLANILMASI İÇİN ALINACAK ÖNLEMLER

Gündüz Bayırlı (*), Hikmet Çamlı (*)

ÖZET

Bu yazıda, sabit protez yapılacak dişlerde, bir çürük bulunduğu zaman ne gibi önlemler alınacağı incelenmiştir. Bir dentin çürüğünde, bir pulpa iltihabının başlangıcında ve ilerlemiş pulpa iltihabı varsa ne gibi tedaviler uygulanacağı açıklanmaktadır.

Ayrıca, pivo yapılacak dişlerde kanal tedavisinin esasları üzerinde durulmaktadır.

Anahtar sözcükler: Diş çürüğü, köprü protezi.

ABSTRACT

In this article, the treatment of follow, when teeth to be used in fixed prosthesis have caries, was investigated. The right steps to take in curing a dental decay and a pulp inflammation was explained. More over, the principles of root canal therapy in teeth in which posts will be placed were emphasized.

Key words: Tooth caries, dental bridge.

GİRİŞ

Kuronu çürük nedeniyle harap olan dişlerin, suni kuronlarla tamiri için, ilk yapılacak önemli ameliye, dişin çürük kısımlarının tedavisi şayet pulpa iltihabı başlamışsa, ayrıca bir pulpa tedavisidir. Diş tedavisi açısından kuron yapımı için kesilen bir dişte dentin kanalcıklarının açıkta kalıp kalmaması önemli bir sorundur. Bilindiği gibi açıkta kalan dentin kanalcıkları, özellikle çocuklarda, mikroorganizmaların pulpa-ya etki yapabilmeleri için kolay bir geçiş yolu sağlarlar.

Bugün dünyada çeşitli memleketlerde, her gün yüzlerce diş kuron yapımı için kesilmektedir. Bunların kaçında pulpa iltihabı başlamıştır, diye bir soru akla gelebilir. Maalesef böyle bir soruya kati cevap veremeyiz, çünkü kuron kesimini takiben bir pulpa iltihabının başlaması yalnız dentin kanalcıklarının açıkta kalmasından değil, travma, ısı, dişin az veya çok kesilmesi gibi diğer çeşitli etkenlerle de olabilmektedir (4).

Bütün bunlara karşın yapabileceğimiz basit bir tedbir dişi korumamızı sağlar. Geçici bir kuron hazırlayarak diş kesildikten sonra, seanslar arasında, bu kuronun içine çinko oksit öjenol patı koyarak, dişin üzerine geçiririz. Bunun iki faydası vardır: Birincisi,

kesilmiş kuronu bütün diş etkilerden korur. İkincisi, koledeki dişetin basamak üzerine yürütmesini önler.

Dentin çürüğü olan dişleri kuron yapılması zorunluluğu varsa önce çürüğün tedavi edilmesi gerekir. Çürük derin değilse, çürük kısımlar temizlendikten sonra, kavite çinko oksit öjenol patı ile doldurulur; diş kesimi ve ölçü alma işlemlerine başlanır.

Dentin çürüğü derinse ve pulpaya çok yakınsa, dikkatlice temizlendikten sonra pulpanın üzerindeki dentin tabakası bir kalsiyum hidroksit patı ile örtülür, onun da üzerine çinko oksit öjenol patı yerleştirilir.

Ancak bundan sonra diş kesimi ve ölçü alma işlemlerine başlanır (3).

Derin dentin çürüğü temizlenirken kazara pulpa odası delinmişse, diş derhal tükrükten korunarak steril pamuklarla kanayan delik kısım kurulanır ve üzerine kalsiyum hidroksit patı ile ayrıca çinko oksit öjenol patı konur. Böylece yaralanan pulpa bölgesinde üç-dört hafta içinde tamir dentini oluşarak pulpanın üzeri kendi diş dokusuyla kapanmış olur. Bunun faydası dişin içinde kalan pulpanın canlı olarak korunmuş olmasıdır. Endodontide "en iyi kanal dolgusu pulpanın kendisidir" diye bilinen bir esas vardır (5).

(*) Prof. Dr. İstanbul Üniversitesi Diş Hekimliği Fakültesi, Diş Hastalıkları ve Tedavisi Anabilim Dalı

- Prostodonti ve Implantoloji Derneği Uluslararası 3. Bilimsel Kongresinde tebliğ edildi, 21-29 Mayıs, 1982 Taşucu, Silifke

Dişlerdeki çeşitli çapraşık durumlarda estetik amaçlarla kuronları sabit protezlerle düzeltmek zorunluluğu olabilir. Örneğin vestibüle aşırı derecede eğilmiş bir kesici dişin, protezlerle düzeltilmesi gibi. Böyle durumlarda, estetiği sağlamak amacı ile dişin vestibül yüzeyinin çok kesilmesi gereklidir. Bu takdirde pulpa açığa çıkacağı için önce bir pulpa tedavisi yapılır. Bunun için de önerilen; tek köklü dişlerde kök kanalı tedavi ve dolgusu; çok köklü dişlerde ise bir pulpa amputasyonudur.

Yapılacak işlemlerin sırasına gelince; önce pulpa tedavi ve dolgusu bilinen yöntemlerle uygulanır, daha sonra diş kesimi ve ölçü alma işlemlerine geçilir.

Dişte bir pulpa iltihabı başlamışsa pulpanın tedavisi zorunludur. Böyle dişlerde yine ana prensip, kesici dişler ve küçük azılarda kök kanalı tedavi ve dolgusu, büyük azılarda, şayet endikasyonu varsa, pulpa amputasyonu yapılmasıdır. Pulpanın tedavisi bittikten sonra diş kesimi ve ölçü işlemleri yapılır.

Yukarıda anlattığımız çürük dentin ve pulpa tedavileri, kuronlarının tamamı veya büyük bir kısmı sağlam olan dişlere uygulanan tedavi yöntemleridir. Böyle dişlere normal kuronlar veya akrilik ve porselelen maket kuronlar kolaylıkla uygulanabilir (1).

Kuron büyük bir kısmı çürükle harabolmuş veya kırılmış olup da kökü sağlam bulunan dişlerde hem pulpa tedavisi ve hem de protez uygulaması tabii ki farklı olacaktır.

Önce kuronu aşırı derecede kırılmış dişleri ele alalım. Böyle dişlerde iki durumla karşılaşırız: Birincisinde kırık çizgisi pulpa odasından geçmiştir, pulpa odası açıktır. İkincisinde ise pulpa odası kapalıdır.

Pulpa odası açıksa, böyle kırıklar büyük çoğunlukla ön dişlerde olduğundan, bir kök kanalı tedavi ve dolgusu önerilmektedir. Diş tek köklüdür, kanal tedavisinde mutlaka başarı sağlanır. Daha sonra protez uygulamasına geçilir.

Pulpa odası kapalı ise önce, pulpanın canlılık kontrollerinin yapılması gerekir. Bilindiği gibi ana bir darbe ile kuronu kırılmış bir dişin pulpasının canlı olup olmadığı veya canlı kalıp kalmayacağı, travmayı takiben yapılan bir tek vitalometrik kontrollerle incelenir. Ancak bu süre sonunda pulpasının canlı veya nekroze olduğu katıyetle karar verilebilir (2). Bu ne-

denle böyle dişlere hemen kuron yapılması sakıncalıdır. İlk seansta pulpanın üzerindeki dentine bir kalsiyum hidrosit patı uygulanır. Dişe geçici bir kuron hazırlanır, vitalometrik muayeneden sonra, içine çinko oksit öjenol patı konarak, kırık diş örtülür. İlerki seanslarda yine geçici kuron çıkarılıp vitalometrik muayene yapılır, sonra kuron yerine yine çinko oksit öjenol patı ile konur. Gerekli süre sonunda pulpa canlı kalmışsa, diş kesimi ve ölçü işlemlerine başlanır. Pulpa nekroze olmuşsa önce kök kanalı tedavisi sonra suni kuron yapılır.

Kuronu, normal diş çürüğünü takiben yani dentin çürüğü ve pulpa iltihabı başladıktan sonra harabolmuş dişlere protez yapmak zorunluluğu varsa, önce iyi bir radyografi ile kökün ve özellikle periapikal bölgenin dikkatlice incelenmesi gerekir. Kanal veya kanallar güzelce doldurulabilecekse, pivo endikasyonu varsa, kök kanalı tedavisine başlanır.

Pivo yapılacak dişlerde, endodontik bakımdan amaç, kökün apikal üçte birinde kanalın güzelce doldurulmasıdır. Kök kanalının boyu hesaplandıktan sonra, bunu pratik olarak bir kanal eğesini kanala sokup radyografi alarak kolaylıkla hesaplayabiliriz. Kanal en geniş eğe içine girinceye kadar genişletilir. O genişlikte bir gutta perka konu kanala sokulur ve radyografi alınır. Kök ucunda apikal üçte birine iyice uymuşsa, çıkarılır. Kökün yine apikal üçte biri dolduracak şekilde pat uygulanır. Bu seviyeye uyan kanal guttası kesilerek bir kanal sondası ile yerine yerleştirilir. Gümüş kon "silver point" kullanılıyorsa, o seviyede bir çentik yapılır, kon kanala yerleştirildikten sonra bükülerek kırılır. Tekrar radyografi alınır. Kök kanalının apikal üçte biri istendiği şekilde dolmuşsa pivo için ölçü alma işlemlerine geçilir.

Pivo ölçüsüne başlamadan önce kanalın doldurulmasının şu faydası vardır: Periapikal dokulara enfeksiyon foramen apikale yolu ile geçer. Şayet bu yol önceden tıkanmazsa, ölçü alınırken bütün enfekte maddeler kanalın içine oradan da foramen apikale yoluyla periapikal dokulara kolaylıkla itilebilirler.

Kök kanalı genişletilip, pivo hazırlandıktan sonra, dişin yapıştırılması esnasında kanalın doldurulması, büyük hatadır. Kanalın tam dolup dolmadığı bilinmeden diş yapıştırılmış olur; noksan doldurulmuşsa sökme olanağı yoktur.

KAYNAKLAR

1. Akın, E.: Diş Hekimliğinde Porselen inley. Jaket kuron, Metal-Porselen, Kuron ve köprüler 1978 İstanbul.
2. Ata, P.: Konservatif Diş Tedavisi Yenilik Basımevi, 1966 İstanbul.
3. Bayırlı, G., Şirin, Ş.: Konservatif Diş Tedavisi, 1982 İstanbul.
4. Çamlı, H. : Alçak devirli Tur ile sprej altında hazırlanan kaviteelerde pulpanın durumu (Doktora Tezi). Yeni Matbaa 1963 İstanbul.
5. Schroeder, A.: Endodontie Ein Leitfaden für Studium und Praxis Buch-und zeitschriften-Verag 1977 Berlin, Chicago, Rio de Janerio, Tokio.